

Forslag til Rådets forordning om oprettelse af Den Europæiske Unions solidaritetsfond

(2002/C 331 E/51)

KOM(2002) 514 endelig udg. — 2002/0228(CNS)

(Forelagt af Kommissionen den 18. september 2002)

BEGRUNDELSE**Behov for nyt instrument til brug i nødsituationer**

De seneste oversvømmelser i Centraleuropa er næsten uden sidestykke i nyere tids historie. Ødelæggelsernes omfang og omkostningerne har været kolossale — snesevis af mennesker har mistet livet, den sociale og økonomiske infrastruktur er brudt sammen i hele regioner, og natur- og kulturarven er blevet beskadiget.

Andre katastrofer med dramatiske konsekvenser — af lignende eller anden art — har fundet sted tidligere, og desværre kan de ikke udelukkes fremover. Mens der findes fællesskabsforanstaltninger til bistand i tilfælde af katastrofer andetsteds i verden, findes der ingen tilsvarende foranstaltninger for medlemsstaterne selv.

Vi er et fællesskab af folk på vej mod en tættere union. Samtidig forbereder Unionen sig på udvidelse i den allernærmeste fremtid. I tilfælde af en større katastrofe er det derfor kun rimeligt og naturligt, at borgerne, medlemsstaterne, de lande, der forhandles med om tiltrædelse, og fællesskabsinstitutionerne helt spontant føler trang til at give udtryk for deres medfølelse med ofrene og udvise solidaritet med en praktisk gestus, navnlig i form af finansiell bistand.

Med dette forslag til Rådets forordning foreslår Kommissionen derfor at oprette en ny EU-solidaritetsfond, som skal anvendes til at bistå ramte regioner i medlemsstaterne og lande, som deltager i tiltrædelsesforhandlinger, i tilfælde af større natur- og miljøkatastrofer og katastrofer af teknologisk art.

Vidtrækkende støtte

Europa-Parlamentet har også givet udtryk for bekymring og har lovet at behandle forslag, som kræver budgetmyndighedens godkendelse, omgående. På plenarforsamlingens møde i Strasbourg den 3. september 2002 gav Parlamentet sin fulde opbakning til oprettelse af et særligt fællesskabsinstrument, som kan anvendes til at intervenere i tilfælde af katastrofer i medlemsstater eller kandidatlande.

Ministerrådet ønsker også at give udtryk for solidaritet med ofrene for oversvømmelser og mener i lighed med andre, at et tiltag fra Fællesskabets side er påtrængende nødvendigt. På det særlige møde for medlemsstaternes repræsentanter, som det danske formandskab sammenkaldte den 29. august 2002 for at drøfte, hvilke foranstaltninger Unionen kan træffe, var der enighed om at støtte tanken om at oprette et særligt fællesskabsinstrument til anvendelse i tilfælde af større katastrofer og at mobilisere nye ressourcer omgående.

Den Europæiske Unions solidaritetsfond

Solidaritetsfonden bør være helt forskellig fra strukturfondene og andre eksisterende fællesskabsinstrumenter. Den bør fokusere på omgående finansiell støtte til hjælp for berørte mennesker, regioner og lande, således at de kan vende tilbage til så normale levevilkår som muligt. Støtten bør derfor begrænses til de mest påtrængende behov. Den langsigtede genopbygning af infrastrukturer og virksomheder skal overlades til andre instrumenter.

EU-støtten skal supplere de berørte landes bestræbelser og bør anvendes til at dække en del af de offentlige udgifter, som skyldes katastrofen. Fonden bør anvendes til at sørge for nødhjælp til ethvert område, som er ramt af en større katastrofe, uafhængigt af dets status under strukturfondene. Støttebeløbet afpasses efter katastrofens omfang, men der kan også tages hensyn til andre eventuelle finansieringskilder.

Subsidiaritetsprincippet finder også anvendelse i tilfælde af katastrofer. Indsats fra Den Europæiske Unions side må derfor siges kun at være nødvendig og berettiget i tilfælde af større katastrofer. Denne begrundelse underbygges yderligere af det forhold, at der kun er få supplerende budgetmidler til rådighed.

Det er tanken, at midler fra solidaritetsfonden ydes efter anmodning fra det berørte land i form af et enkelt støttebeløb og på grundlag af en aftale mellem Europa-Kommissionen, det pågældende land og — i givet fald — den eller de berørte regioner eller lokale myndigheder.

I tilfælde af en større katastrofe, som berettiger en indsats på EU-plan, fremsætter Kommissionen forslag til budgetmyndigheden med angivelse af støttebeløbet (kan ske hurtigt). Det pågældende land og de ramte regioner får ansvaret for at anvende støtten og navnlig for at vælge de individuelle projekter. Fonden underlægges de almindelige fællesskabsregler vedrørende finansiel støtte, herunder bestemmelserne om kontrol.

Midler stilles til rådighed

Når der oprettes en ny fond, som skal finansieres over Fællesskabets budget, sker det i to tempi: først udvikles der et instrument, som kan stille midler til rådighed, og derefter oprettes der nye poster på aktionsbudgettet, som midlerne kan overføres til, inden de tages i anvendelse. Sidstnævnte kræver, at der vedtages et retsgrundlag.

— Et nyt fleksibilitetsinstrument

Den 11. september 2002 vedtog Kommissionen forslaget til et nyt fleksibilitetsinstrument til brug i tilfælde af katastrofer. Forslaget skal gøre det muligt at klare uforudsete, særlige omstændigheder og fastsætter reglerne for instrumentets anvendelse. De tilsvarende udgifter bør opføres i de berørte udgiftsområder på budgettet. De skal lægges til det beløb, der er fastsat i de finansielle overslag.

— Oprettelse af et retsgrundlag

Rådet og Parlamentet vil efter forslag fra Kommissionen skulle vedtage en retsakt om instrumentet med bestemmelser om drift og anvendelseskriterier. Det er netop formålet med dette forslag til Rådets forordning.

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 159, stk. 3, og artikel 308,

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg,

under henvisning til udtalelse fra Regionsudvalget, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) I forbindelse med større naturkatastrofer, teknologiske katastrofer eller miljøkatastrofer må Fællesskabet vise sig solidarisk med befolkningen i de berørte regioner ved at yde finansiel støtte for at bidrage til hurtigst muligt at genoprette normale levevilkår i alle de berørte regioner.

- (2) De eksisterende økonomiske og sociale samhørighedsinstrumenter giver mulighed for finansiering af risikoforebyggelsestiltag eller genopbygning af ødelagt infrastruktur. Men det er ligeledes nødvendigt at indføre et instrument, der giver Fællesskabet mulighed for at handle øjeblikkeligt og effektivt for hurtigst muligt at kunne yde nødhjælp og dække befolkningens umiddelbare behov og på kort sigt genopbygge vigtig, ødelagt infrastruktur og således fremme genoptagelsen af økonomisk aktivitet i alle de regioner, der er blevet berørt af en større katastrofe.

- (3) EU's solidaritet bør ligeledes komme til udtryk over for de stater, med hvilke der føres forhandlinger om tiltrædelse af Den Europæiske Union. Anvendelsen af denne forordning på disse stater kræver brug af artikel 308.

- (4) Fællesskabsstøtten skal supplere de berørte medlemsstaters indsats og dække en del af det offentlige udgifter til imødegåelse af skader i forbindelse med en større katastrofe.

- (5) I overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet skal anvendelsen af dette instrument begrænses til større naturkatastrofer, teknologiske katastrofer eller miljøkatastrofer, som har en alvorlig indvirkning på borgernes levevilkår, det naturlige miljø eller økonomien.
- (6) Som større katastrofe betragtes enhver katastrofe, der i mindst én af de berørte stater forvolder betydelig skade opgjort i tal eller i procent af BNP. For at kunne yde en indsats i tilfælde af en katastrofe, der trods et betydeligt omfang ikke ville kunne nå op på det krævede beløb, bør man alligevel i ekstraordinære tilfælde give tilladelse til, at der ydes hjælp, når en væsentlig del af den berørte regions eller stats befolkning er katastroferamt.
- (7) Fællesskabstiltaget skal ikke erstatte tredjeparters ansvar eller modarbejde forebyggende tiltag.
- (8) Et sådant instrument skal navnlig gøre det muligt ved en hurtig beslutningstagning hurtigst muligt at afsætte og frigive særlige finansielle ressourcer.
- (9) Det kan være ønskeligt under overholdelse af de forfatningsmæssige, institutionelle, retlige og finansielle bestemmelser i modtagerstaten og i Fællesskabet at inddrage de regionale eller lokale myndigheder i indgåelsen af aftalen om gennemførelsen, hvorimod modtagerstaten under alle omstændigheder forbliver ansvarlig for anvendelsen af støtten og forvaltningen af og kontrollen med de tiltag, som støttes ved fællesskabsfinansieringen.
- (10) Dette instruments gennemførelsesbestemmelser skal være afpasset efter, hvor presserende situationen er.
- (11) Et tiltag, der finansieres ved hjælp af dette instrument, kan ikke samtidig nyde godt af en intervention i henhold til Rådets forordning (EF) nr. 1164/94 af 16. maj 1994 om oprettelse af Samhørighedsfonden ⁽¹⁾, Rådets forordning (EF) nr. 1260/1999 af 21. juni 1999 om vedtagelse af generelle bestemmelser for strukturfondene ⁽²⁾, Rådets forordning (EF) nr. 1257/1999 af 17. maj 1999 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Udviklings- og Garantifond for Landbruget (EUGFL) ⁽³⁾, forordning (EØF) nr. 3906/89 af 18. december 1989 om økonomisk bistand til Republikken Ungarn og Folkerepublikken Polen ⁽⁴⁾, Rådets forordning (EF) nr. 1267/1999 om oprettelse af et strukturpolitisk førtitrædelsesinstrument ⁽⁵⁾, Rådets forordning (EF) nr. 1268/1999 af 21. juni 1999 om fællesskabsstøtte til førtitrædelsesforanstaltninger inden for landbrug og udvikling af landdistrikter i ansøgerlandene i Central- og Østeuropa i førtitrædelsesperioden ⁽⁶⁾, Kommissionens forordning (EF) nr. 2760/98 af 18. december 1998 om gennemførelse af et program for grænseoverskridende samarbejde inden for rammerne af Phare-programmet ⁽⁷⁾ eller i henhold til Rådets forordning (EF) nr. 1266/1999 af 21. juni 1999 om samordning af støtten til ansøgerlandene som led i førtitrædelsesstrategien og om ændring af forordning (EØF) nr. 3906/89 ⁽⁸⁾.
- (12) Der bør sikres fuldstændig gennemsækelighed i forbindelse med gennemførelsen af Fællesskabets finansielle bistand og en passende kontrol med anvendelsen af midlerne.
- (13) En forsigtig økonomisk forvaltning er nødvendig, så Fællesskabet er i stand til at gribe ind, hvis der skulle opstå flere store katastrofer samme år.
- (14) Alt efter, hvor store finansielle midler der er til rådighed, kan der afsættes eventuelt supplerende støtte for at sikre befolkninger, der er blevet ramt af større katastrofer, en passende intervention fra dette instrument.
- (15) Det er nødvendigt at fastsætte en frist for anvendelsen af den tildelte støtte, og at modtagerstaterne dokumenterer, hvad de har anvendt den modtagne støtte til.
- (16) På grund af ekstraordinære omstændigheder bør katastroferamte stater fra og med sommeren 2002 kunne nyde godt af støtte fra dette instrument —

UDSTEDT FØLGENDE FORORDNING:

Artikel 1

Der oprettes en EU-solidaritetsfond, herefter benævnt »fond«. Formålet er at give Fællesskabet mulighed for hurtigt, effektivt og smidigt at reagere på nødsituationer på de betingelser, der er fastsat i denne forordning.

⁽¹⁾ EFT L 130 af 25.5.1994, s. 1. Forordningen senest ændret ved forordning (EF) nr. 1265/1999 (EFT L 161 af 26.6.1999, s. 62).

⁽²⁾ EFT L 161 af 26.6.1999, s. 80. Forordningen senest ændret ved forordning (EF) nr. 1447/2001 (EFT L 198 af 21.7.2001, s. 1).

⁽³⁾ EFT L 160 af 26.6.1999, s. 80.

⁽⁴⁾ EFT L 375 af 23.12.1989, s. 11. Forordningen senest ændret ved forordning (EF) nr. 2500/2001 (EFT L 342 af 27.12.2001, s. 1).

⁽⁵⁾ EFT L 161 af 26.6.1999, s. 68.

⁽⁶⁾ EFT L 161 af 26.6.1999, s. 8. Forordningen senest ændret ved forordning (EF) nr. 2500/2001 (EFT L 342 af 27.12.2001, s. 1).

⁽⁷⁾ EFT L 345 af 19.12.1998, s. 49.

⁽⁸⁾ EFT L 161 af 26.6.1999, s. 68.

Artikel 2

1. På anmodning fra en medlemsstat eller en stat, med hvilken der føres forhandlinger om tiltrædelse af Den Europæiske Union, herefter benævnt »modtagerstat«, kan der udløses støtte fra fonden, hvis der på denne stats område sker en større naturkatastrofe, miljøkatastrofe eller teknologisk katastrofe, som har en alvorlig indvirkning på borgernes livsbetingelser, det naturlige miljø eller økonomien i en eller flere regioner eller en eller flere stater.

2. Som større katastrofe betragtes i henhold til denne forordning enhver katastrofe, der forvolder skader, som i mindst én af de berørte stater vurderes til at ligge på over 1 mia. EUR i 2002-priser eller udgør over 0,5 % af BNP.

I ekstraordinære tilfælde kan en katastrofe, der rammer en væsentlig del af befolkningen i den berørte region eller stat, ligeledes betragtes som støtteberettiget.

Artikel 3

1. Fonden yder bidrag i form af støtte. I forbindelse med en bestemt katastrofe tildeles en modtagerstat kun støtte én gang.

2. Bidraget omfatter ligeledes katastroferamte grænseområder i andre stater. I den forbindelse kan der ydes støtte til de forskellige berørte stater.

3. Fondens formål er at bistå modtagerstaten med at gennemføre følgende nødhjælpstiltag, alt efter katastrofens art:

- umiddelbar udbedring af infrastruktur og faciliteter på energi-, vandforsynings-, spildevands-, telekommunikations-, transport-, sundheds- og undervisningsområdet
- midlertidig indkvartering og nødhjælp for at opfylde befolkningens umiddelbare behov
- umiddelbar sikring af forebyggende infrastruktur og foranstaltninger til umiddelbar beskyttelse af kulturarven
- rensning af ødelagte naturområder.

Artikel 4

1. Staten kan hurtigst muligt og senest to måneder efter den dato, hvor den første skade i forbindelse med katastrofen er sket, rette en anmodning om støtte fra fonden til Kommissionen, bl.a. med oplysninger om:

- a) katastrofens omfang
- b) en vurdering af omkostningerne i forbindelse med de i artikel 3 omhandlede tiltag

c) de øvrige finansieringskilder i Fællesskabet og nationalt, herunder private, der kan yde erstatning for udbedring af skaderne.

2. På grundlag af disse oplysninger og eventuelle yderligere oplysninger fra den berørte stat fastsætter Kommissionen hurtigst muligt det eventuelle støttebeløb ud fra, hvilke finansielle midler der er til rådighed. I forbindelse med udbetaling af støtte skal en fjerdedel af fondens årlige midler dog være til rådighed indtil 1. oktober hvert år.

Kommissionen sikrer, at staternes anmodninger får en retfærdig behandling.

3. Kommissionen forelægger budgetmyndigheden de forslag, som er nødvendige for at få frigivet de tilsvarende bevillinger. Når bevillingerne er stillet til rådighed, vedtager Kommissionen en beslutning om tildeling af støtte, som den udbetaler umiddelbart og på én gang til modtagerstaten efter undertegnelse af den i artikel 5 omhandlede aftale.

4. Udgifterne er støtteberettigede fra den i stk. 1 omhandlede dato.

Artikel 5

Under overholdelse af de forfatningsmæssige, institutionelle, retlige og finansielle bestemmelser i modtagerstaten og i Fællesskabet indgår Kommissionen og modtagerstaten og i givet fald de regionale og lokale myndigheder en aftale om gennemførelse af beslutningen om tildeling af støtte. I aftalen beskrives bl.a. arten af de tiltag, der skal finansieres af fonden, og hvor de finder sted.

Kommissionen sørger for, at de forpligtelser, der påhviler medlemsstaterne i henhold til denne forordning, også er forpligtelser, som de stater, med hvilke der føres forhandlinger om tiltrædelse af Den Europæiske Union, påtager sig i forbindelse med relevante aftaler og instrumenter.

Ansvar for udvælgelse af enkelttiltag og tildeling af støtte i forbindelse med aftalen påhviler modtagerstaten under overholdelse af betingelserne i denne forordning, beslutningen om tildeling af støtte og aftalen. Modtagerstaten påtager sig dette ansvar med forbehold af Kommissionens ansvar for gennemførelsen af Den Europæiske Unions almindelige budget og i overensstemmelse med de bestemmelser i finansforordningen, som finder anvendelse på delt eller decentral forvaltning.

Artikel 6

1. Modtagerstaten sikrer sig, at der sker en koordinering imellem på den ene side fondens deltagelse i de i artikel 3 omtalte tiltag og på den anden side interventioner fra EIB og andre fællesskabsfinansieringsinstrumenter.

2. De tiltag, som modtager støtte i henhold til denne forordning, er ikke berettiget til intervention fra fonde og instrumenter i henhold til forordning (EF) nr. 1164/94, forordning (EF) nr. 1260/1999, Rådets forordning (EF) nr. 1257/1999, forordning (EF) nr. 1267/1999, forordning (EF) nr. 1268/1999, forordning (EØF) nr. 3906/89 og forordning (EF) nr. 2760/98 og i overensstemmelse med forordning (EF) nr. 1266/1999. Modtagerstaten sørger for, at denne bestemmelse overholdes.

Artikel 7

De tiltag, der finansieres af fonden, skal være forenelige med traktatens bestemmelser og de retsakter, der er udstedt i henhold til denne, og med fællesskabspolitikker og -aktioner og førtiltrædelsesbistandsinstrumenter.

Artikel 8

Støtten anvendes inden for en frist på 2 år at regne fra datoen for meddelelsen om beslutningen om tildeling af støtte. Den del af støtten, der ikke måtte være anvendt inden for denne frist på to år og under overholdelse af betingelserne i denne forordning, vil Kommissionen kræve tilbagebetalt af modtagerstaten.

Senest seks måneder efter udløbet af fristen på to år at regne fra meddelelsen om beslutningen om tildeling af støtte forelægger modtagerstaten en gennemførelsesrapport vedlagt begrundelse for udgifterne vedrørende anvendelsen af støtten, hvori det anføres, om der er andre finansieringskilder i forbindelse med de omhandlede tiltag, herunder forsikringsgodtgørelse og erstatning fra en tredjepart. Rapporten skal indeholde en omtale af de af modtagerstaten besluttede og planlagte forebyggende foranstaltninger med henblik på at begrænse skadernes omfang og om muligt undgå en gentagelse af sådanne katastrofer.

Efter denne procedure afslutter Kommissionen fondens tiltag.

I tilfælde af, at udgiften til udbedring af skaderne senere dækkes af en tredjepart, beslutter Kommissionen at lade modtagerstaten tilbagebetale den dertil svarende tildelte støtte.

Artikel 9

I anmodningen og beslutningen om tildeling af støtte fra fonden og finansieringsaftalen, rapporterne og ethvert andet relevant dokument angives beløbene i euro.

Artikel 10

I ekstraordinære tilfælde kan Kommissionen i betragtning af katastrofens art eller omfang og ud fra de til rådighed

værende finansielle midler uanset bestemmelserne i artikel 3, stk. 1, inden for en frist på et år at regne fra beslutningen om tildeling af støtte på anmodning fra modtagerstaten foreslå en supplerende støtte. Denne anmodning skal indeholde nye elementer, fx en vurdering af de forvoldte skader, der er langt mere omfattende. Denne supplerende støtte tildeles på samme vilkår som den oprindelige støtte.

Artikel 11

Finansieringsafgørelserne og de deraf følgende aftaler og kontrakter skal bl.a. indeholde bestemmelser om kontrol fra Kommissionens side, herunder OLAF, og gennemførelse af kontrol på stedet fra Kommissionens og Revisionsrettens side i henhold til de gældende procedurer.

Artikel 12

Hvert år forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet og Rådet en rapport om den støtte, der er blevet tildelt fra fonden. Rapporten skal indeholde oplysninger om den støtte, der er blevet bevilget i løbet af det forgangne år, og om den støtte, der er blevet bevilget i de foregående regnskabsår, og hvis enkelttiltag er blevet afsluttet.

Artikel 13

Uanset fristen i artikel 4, stk. 1, i denne forordning kan medlemsstater og stater, med hvilke der føres forhandlinger om tiltrædelse af Den Europæiske Union, som er blevet ramt af katastrofer fra og med den 1. august 2002, anmode om støtte fra fonden i to måneder efter datoen for ikrafttrædelse af den forordning.

Artikel 14

Denne forordning udelukker ikke, at fællesskabsinstrumenter eller internationale instrumenter, som yder erstatning for særlige skader, finder anvendelse.

Artikel 15

På forslag fra Kommissionen tager Rådet denne forordning op til revision senest den 31. december 2006.

Artikel 16

Denne forordning træder i kraft på [...] dagen efter offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.